

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/28322 GK 165

7/34962 GK 28

Sayı :30824082-610-14405547
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Aralık 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

**ADANA MİLLETVEKİLİ
SAYIN AYHAN BARUT'UN
TBMM 7/32642 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

Denizlerde mikroplastik kirliliği, ekosistem sağlığı ve deniz canlılarının yaşamı açısından ciddi tehdit oluşturmaktadır. Mikroplastikler, plastik atıkların zamanla parçalanmasıyla oluşan çok küçük parçacıklar olup, deniz canlılarının besin zincirine dahil olarak biyolojik çeşitlilikte azalmaya ve insan sağlığında risklere yol açmaktadır.

Türkiye'nin özellikle Marmara, Ege ve Akdeniz kıyılarında yapılan araştırmalar, mikroplastik kirliliğinin son yıllarda önemli ölçüde arttığını göstermektedir. Deniz kirliliğinin önlenmesi, mikroplastik kaynaklarının tespiti ve deniz ekosistemlerinin korunması için kapsamlı önlemler alınması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Türkiye kıyılarında yapılan son ölçümlere göre denizlerde mikroplastik yoğunluğu hangi seviyededir?
- 2- Denizlerdeki mikroplastik kirliliğinin deniz canlıları ve insan sağlığı üzerindeki etkilerine yönelik raporlama yapılmakta mıdır?
- 3- Kıyı bölgelerinde mikroplastik kirliliğinin takibi ve raporlanması için kullanılan ölçüm ve izleme sistemleri nelerdir?
- 4- Plastik atıkların denizlere ulaşmasını önlemek için yaptığınız çalışmalar nelerdir?

CEVAPLAR

Bakanlığımız, ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğümüzce Tübitak-MAM koordinasyonunda; deniz ve kıyılarda deniz kalitesi ve kirliliğini izlemek ve değerlendirmek ayrıca, deniz ve kıyı koruma politika ve stratejilerine altlık oluşturmak amacıyla “Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Programı”nı (DEN-İZ) 2014 yılından itibaren düzenli olarak üçer yıllık periyotlarda tüm denizlerimizde yürütmektedir.

DEN-İZ Programımız kapsamında deniz çöplerinin izlenmesi 2013 yılından itibaren çalışmalara dahil edilmiştir. Mevcut durumda programın 2023-2025 dönemi çalışmaları devam etmektedir. 2023-2025 programı kapsamında pilot ölçeklerde tüm denizlerde sedimanda

mikroplastik, deniz suyunda (deniz yüzeyi ve su kolonunda) mikroplastiklerin, sahilde makro çöplerin, deniz tabanı çöplerinin, sindirilen çöplerin (biyotada) ve yüzen çöplerin izlenmesi çalışmaları yapılmaktadır. Her üç yıllık dönem sonunda ise tüm veriler ve değerlendirmeler Özet Raporlar aracılığıyla kamuoyuyla paylaşılmaktadır. Özet raporların 2014-2019 dönemini kapsayan raporlarına, ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü websitesinde; EĞİTİM-YAYIN-PROJELER sekmesi altında yayınlar kısmından ulaşım sağlanabilmektedir. Websitesi linki: <https://ced.csb.gov.tr/denizlerde-butunlesik-kirlilik-izleme-programi-ozet-raporlari-i-82693> 2014-2022 dönemlerini içerecek olan Özet Raporların hazırlanması ve yayınlanması çalışmaları devam etmektedir.

DEN-İZ 2023-2025 döneminde; deniz çöplerinin izlenmesi çalışmaları kapsamında; deniz canlıları sağlığı üzerine değerlendirmeler, belirlenen balık türlerinde (biyotada) mikroplastik izleme çalışmaları yapılmaktadır. 2023-2025 dönemi izleme çalışmaları 15 Aralık 2025 tarihinde tamamlanacak olup, değerlendirmeler tamamlanınca 2023 ve 2024'te yapılan numune analizlerinin sonuçları özet rapor aracılığıyla kamuoyuyla paylaşılacaktır.

Bununla birlikte üçer yıllık sürdürülen program kapsamında üç yılda bir Ulusal Denizlerde İzleme ve Değerlendirme Sempozyumu düzenlenmektedir. Sempozyumlarda Deniz Çöplerine ilişkin oturum düzenlenmekte ve oturum kapsamında deniz ve kıyılarımızdaki deniz çöpleri değerlendirilmekte ve değerlendirme özetlerini içeren bildiri özetleri kitabı yukarıda belirtilen web sitesi aracılığıyla yayınlanmaktadır. III. Ulusal Denizlerde İzleme ve Değerlendirme Sempozyumu 2020-2022 dönemi deniz izleme çalışmalarını kapsamaktadır. Web sitesi: <https://ced.csb.gov.tr/ulusal-denizlerde-izleme-ve-degerlendirme-sempozyumu-bildiri-ozetleri-kitabi-i-82692>

DEN-İZ 2023-2025 döneminde; deniz çöplerinin izlenmesi çalışmaları kapsamında; deniz canlıları sağlığı üzerine değerlendirmeler, belirlenen balık türlerinde (biyotada) mikroplastik izleme çalışmaları yapılmaktadır.

Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Programı” (DEN-İZ) kapsamında Akdeniz ve Ege Denizinde yapılan deniz çöpleri izlenmesi kapsamında deniz suyu ve sedimanda izlenen mikroplastik verileri Barselona Sözleşmesi çalışmaları çerçevesinde UNEP-MAP Sekreteryasına raporlanmaktadır. Akdeniz Çevre Durum 2023 Raporu yayınlanmıştır; <https://medqsr2023.info-rac.org/> linkinden ulaşım sağlanabilmektedir.

Bakanlığımız Çevre Kanunu başta olmak üzere meri mevzuatı kapsamında çevrenin korunmasına dair faaliyet göstermektedir. Bakanlığımızca; tamamen veya kısmen plastikten üretilmiş, yalnızca bir kez kullanılmak üzere tasarlanan ve deniz ile kıyılarda en sık karşılaşılan pipet, karıştırıcı çubuk, tek kullanımlık tabak, bardak, çatal, bıçak, kaşık, ince alışveriş poşeti ve kulak çubuğu gibi tek kullanımlık plastik ürünlerin, deniz çöpleri ve mikroplastiklerin çevre üzerindeki olumsuz etkilerini azaltılması için kurum ve kuruluşlarca alınması gereken tedbir ve mevzuat düzenlemelerine yol gösterici olması amacıyla Tek Kullanımlık Plastikler, Deniz Çöpleri ve Mikroplastikler Yol Haritası hazırlanmıştır.

Söz konusu yol haritası içeriğinde; tek kullanımlık plastiklerin tüketimi ve plastik atık oluşumunun azaltılması, tek kullanımlık plastik ürünlerin kısıtlanması, bilinçlendirme çalışmaları gibi eylemleri içeren ve tek kullanımlık plastik ürünlere yönelik tutum açısından toplumda kültürel ve davranışsal bir değişim oluşturmayı amaçlayan kısa (3 yıl), orta (8 yıl) ve uzun vadede (8 yıl üzeri) olmak üzere toplam 44 eylem belirlenmiştir.

Plastik atıkların denizlere ulaşmasını önlemek amacıyla Bakanlığımız tarafından kapsamlı çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda; Sıfır Atık Projesi çerçevesinde, plastik başta olmak üzere tüm geri kazanılabilir atıkların kaynağında ayrı toplanması, geri kazanılması ve denizlere karışmadan ekonomiye kazandırılması sağlanmaktadır.

Deniz çöplerinin azaltılmasına yönelik olarak 2019 yılında yayımlanan Deniz Çöpleri İl Eylem Planlarının Hazırlanması ve Uygulanması Genelgesi uyarınca denize kıyısı bulunan tüm illerimizde Valilerin sorumluluğunda ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkıları ile deniz çöpleri il eylem planları hazırlanmış olup uygulamaları sürdürülmektedir. Bu eylem planları kamuoyu ile paylaşılmakta olup her eylem planının içerisinde deniz çöplerinin kaynakları, alınacak tedbirler, temizleme çalışmaları, sorumlular ve eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yer almaktadır. Bu kapsamda belirlenen eylemlerin uygulanması Bakanlığımız tarafından takip edilmektedir.

Buna ek olarak, gerçekleştirilen iki önemli çalışma denize ulaşan atıkların azaltılmasını desteklemektedir:

- Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde atıklarımızı kontrol altına almak, gelecek nesillere temiz ve gelişmiş bir Türkiye ile yaşanabilir bir dünya bırakmak amacıyla başlatılan Sıfır Atık Projesi ile elde edilen başarı, deniz çöplerinin önlenmesine yönelik çalışmalara da önemli derecede katkı sağlamaktadır.
- Plastik poşetlerin ücretlendirilmesi sonucu plastik kullanımının azaltılması faaliyetleri de denize ulaşacak çöplerin azaltılmasına katkı sağlamaktadır.